

Avizul Comitetului Economic și Social European privind educația în spiritul incluziunii: un instrument de luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale (aviz exploratoriu)

(2011/C 18/04)

Raportor: **dna María Candelas SÁNCHEZ MIGUEL**

Prin scrisoarea sa din data de 23 iulie 2009, în numele viitoarei Președinții spaniole, dl Diego LÓPEZ GARRIDO, secretar de stat pentru afaceri europene în cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Cooperării, a solicitat Comitetului Economic și Social European ca, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Educația în spiritul incluziunii: un instrument de luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 martie 2010.

În cea de-a 462-a sesiune plenară, care a avut loc la 28 și 29 aprilie 2010 (ședința din 28 aprilie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 103 voturi pentru, 13 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută decizia de a consacra anul 2010 intensificării eforturilor de eliminare a excluziunii și a sărăciei și subliniază importanța utilizării educației și a formării ca instrumente eficiente pentru realizarea acestor obiective. Educația este recunoscută ca reprezentând un instrument foarte important pentru incluziunea în societate a celor care se confruntă cu sărăcia.

1.2 Având în vedere că evoluția educației ca mijloc de combatere a inegalităților și a sărăciei se numără printre prioritățile „Strategiei UE pentru anul 2020” și că trioul Președințiilor succesive ale UE, alcătuit din Spania, Belgia și Ungaria, a inclus printre obiectivele sale „Educația pentru toți”, se poate propune o serie de acțiuni care urmăresc să transforme educația și formarea în instrumente eficiente de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale.

1.3 Educația a fost recunoscută ca drept fundamental încă de la începuturile UE și s-au depus eforturi considerabile și pozitive pentru ca acest drept să se transforme într-un bun public aflat la îndemâna tuturor. CESE a contribuit la aceste eforturi cu un număr mare de avize pe această temă. În aceste avize se recunoaște faptul că principalul obiectiv al educației continuă să fie formarea unor cetățeni liberi, dotați cu spirit critic, autonomi și capabili să contribuie la dezvoltarea societății în care trăiesc, înzestrați cu un înalt nivel de competențe necesare pentru a face față noilor provocări, în special în domeniul profesional, dar și conștienți de faptul că împărtășesc anumite valori și o anumită cultură și că lumea în care trăiesc trebuie păstrată pentru generațiile viitoare.

1.4 CESE recomandă ca, pornind de la conceptul de educație în spiritul incluziunii, UE și statele membre să adopte măsuri de revizuire a politicilor educative, a conținuturilor, a abordărilor și a structurilor educative, precum și a alocării resurselor, dar și de revizuire și/sau actualizare a politicilor în materie de ocupare a forței de muncă și de servicii publice de calitate, acordând atenția necesară elementelor specifice (copii, persoane cu necesități speciale, imigranți etc.) și incluzând, în toate aceste politici,

perspectiva de gen. Educația în spiritul incluziunii se poate dezvolta în contexte multiple, formale și informale, în cadrul familiei și în cadrul comunității, astfel încât greutatea educației să nu cadă doar în sarcina școlii. Departele de a fi o chestiune marginală sau axată doar pe persoanele sărace, educația în spiritul incluziunii trebuie să fie deschisă tuturor grupurilor sociale care au nevoie de aceasta. Motivele pentru care optăm pentru educația în spiritul incluziunii sunt:

- educative, dat fiind că este nevoie de un sistem educativ de calitate, deschis tuturor, încă de la cea mai fragedă vârstă;
- sociale, dat fiind că educația trebuie să contribuie la schimbarea mentalităților, creând o societate fără excluziuni, prejudecăți sau discriminări;
- economice, dat fiind că educația în spiritul incluziunii contribuie la sporirea competitivității în contextul noilor provocări economice și al noilor exigențe ale pieței forței de muncă.

1.5 De mulți ani, în cadrul UE se poartă diverse discuții privind recunoașterea rezultatelor educației informale, adică educația care se realizează în afara cadrului educativ tradițional și care vine în completarea educației formale, asigurând dobândirea competențelor practice, a competențelor netehnice (soft skills), a anumitor atitudini și încurajând o cetățenie activă. Cu toate că aceste discuții nu au dus la acorduri la nivelul UE, treptat, se recunoaște că educația informală înlesnește accesul pe piața forței de muncă. CESE consideră că UE ar trebui să analizeze situația acestei chestiuni luând în considerare educația în spiritul incluziunii, și, în acest sens, recomandă:

- să se colecteze informații cu privire la dispozițiile instituționale și tehnice existente, să se propună definirea unor indicatori care să măsoare beneficiile potențiale legate de recunoașterea educației informale și să se colecteze date cu privire la persoanele care beneficiază de această educație;

- să se revizuiască modelele de recunoaștere a rezultatelor educației informale, pentru a le identifica pe cele mai egalitare, eficiente și benefice, în special pentru persoanele excluse social, și pentru a garanta calitatea educației oferite;
- să se încurajeze schimbul de experiențe fructuoase între statele membre;
- să se implice în acest proces partenerii sociali, organizațiile interesate ale societății civile, precum și reprezentanți ai instituțiilor de învățământ care practică atât educația formală, cât și cea informală.

1.6 CESE a semnalat în avizele sale precedente că învățământul public de calitate pentru toți este un instrument de promovare a egalității și a incluziunii sociale. În acest sens, este esențial ca toți aceia care se confruntă cu situații de excluziune să aibă acces la o educație predominant publică⁽¹⁾, de calitate, care să le deschidă calea către piața forței de muncă și să le permită să ocupe locuri de muncă decente și bine remunerate.

1.7 CESE recomandă, în final, ca, fără a se pierde din vedere coerența cu prioritățile politice deja definite, activitățile care se pot dezvolta să joace rol de catalizator, generând angajamente mai curajoase și mai ambițioase în acest domeniu, și să privească diverse instituții și diverși actori sociali.

1.8 Conferința organizată de CESE la Florența între 20 și 22 mai 2010 pe tema „Educația în spiritul luptei împotriva excluziunii sociale” se înscrie perfect în această perspectivă. Aceasta se va baza, într-adevăr, pe o abordare transversală și va reuni numeroși actori din acest domeniu.

2. Introducere

2.1 Dreptul la educație ca drept fundamental al omului a fost recunoscut și înscris în toate instrumentele cu care s-a dotat Uniunea Europeană de la înființarea sa. Europa a depus eforturi considerabile și pozitive pentru ca acest drept să devină un bun public aflat la îndemâna tuturor⁽²⁾. Cu toate acestea, continuă să existe categorii ale populației care nu beneficiază de acest drept, ceea ce agravează situația de sărăcie, care nu a fost încă eradicată. Statele membre, Comisia și Parlamentul European au propus și au aprobat măsuri importante de combatere a sărăciei, recurgând la educația publică, de calitate, accesibilă tuturor, ca instrument pentru obținerea incluziunii. În acest sens, UE a decis ca 2010 să fie Anul european de luptă împotriva sărăciei⁽³⁾.

⁽¹⁾ A se vedea „Orientările UNESCO privind politicile de incluziune în domeniul educației”, Paris, 2009.

⁽²⁾ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2000). Trebuie menționată, de asemenea, ratificarea de către țările europene a tuturor tratatelor internaționale privind drepturile omului, în special a Convenției internaționale privind drepturile copilului (1989) și a pactelor internaționale în materie de drepturi economice, sociale și culturale și de drepturi civile și politice (1966).

⁽³⁾ JO C 224 din 30.8.2008, p. 106.

2.2 De asemenea, incluziunea socială și lupta împotriva sărăciei fac parte integrantă din obiectivele Uniunii Europene în materie de creștere economică și ocupare a forței de muncă. Coordonarea politicilor naționale privind protecția și incluziunea socială se realizează prin intermediul unui proces de schimburi de experiență și de învățare, cunoscut sub numele de „metoda deschisă de coordonare” (MDC), care se aplică domeniilor care intră în competența statelor membre, în vederea obținerii unei convergențe între politicile naționale pentru atingerea unor obiective comune. MDC contribuie la coordonarea politicilor sociale, în special în cadrul Strategiei de la Lisabona reinnoite.

2.3 Pe de altă parte, educația și formarea constituie factorii-cheie pentru sporirea dezvoltării economice și a coeziunii sociale a societăților noastre. Eșecul eforturilor menite să reducă nivelurile de sărăcie și consecințele crizei economice actuale în ceea ce privește excluziunea, precum și creșterea șomajului, nu fac decât să întărească necesitatea de a se căuta instrumente care să permită înregistrarea de progrese pe calea realizării obiectivului incluziunii active.

2.4 Printre prioritățile UE pentru Strategia 2020⁽⁴⁾, prima este „creșterea bazată pe cunoaștere ca factor generator de valoare”. Astfel, cunoașterea este recunoscută ca reprezentând motorul unei creșteri durabile și educația, cercetarea, inovarea și creativitatea sunt elementele care schimbă situația. Concluziile Summitului privind munca, organizat la Praga, în mai 2009, urmează aceeași direcție. În acest sens, și în contextul crizei economice actuale, care a avut un impact puternic asupra muncitorilor și întreprinderilor, în special asupra IMM-urilor, precum și având în vedere faptul că șomajul a ajuns la niveluri istorice, atingând valori apropiate de 20,2 %, cu diferențe mari între țările din UE, este necesar să se intensifice toate eforturile, în special în domeniul politicii educative, care contribuie la crearea de locuri de muncă, consolidându-se, în același timp, egalitatea dintre europeni.

2.5 Învățământul public, care constituie unul dintre principalele instrumente de promovare a egalității, se confruntă în prezent cu noi și numeroase provocări, într-o lume tot mai globalizată, dar și tot mai inegală, dezbinată și asimetrică. Integrarea școlară și socială a tuturor elevilor reprezintă o prioritate pentru autoritățile publice și pentru organizațiile internaționale sau regionale. Educația în spiritul incluziunii este o abordare legată de satisfacerea necesităților de învățare ale tuturor copiilor, tinerilor și adulților, în special ale acelor care provin din sectoarele cele mai afectate de discriminare, marginalizare, sărăcie sau excluziune socială.

2.6 Educația și formarea pot constitui instrumente eficiente de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale. Tinerii cărora societatea nu le oferă multe oportunități se confruntă cu dificultăți specifice, legate de faptul că provin din medii defavorizate pe plan educativ, socioeconomic sau geografic sau pentru că suferă de un handicap.

⁽⁴⁾ COM(2009) 647 final din 24.11.2009. Document de lucru al Comisiei - Consultare privind viitoarea strategie „UE 2020”.

2.7 Conform principiilor directoare ale UNESCO privind educația în spiritul incluziunii, aceasta este considerată un proces menit să țină seama de diversitatea necesităților tuturor elevilor și să le răspundă acestora printr-o participare sporită la învățare, la cultura și valorile comunității, astfel încât să se reducă excluziunea socială și sărăcia. Educația în spiritul incluziunii necesită transformarea conținuturilor, a abordărilor, a structurilor și a strategiilor educative, evoluția în consecință a sistemelor de formare a cadrelor didactice, atribuirea de resurse sporite, cu o viziune comună, care să țină seama de toți elevii, și cu convingerea că responsabilitatea sistemului educativ general este de a asigura educația tuturor persoanelor. Educația în spiritul incluziunii are ca obiectiv furnizarea de soluții adecvate la diversele necesități în materie de învățare ale grupurilor sociale și poate fi pusă în aplicare atât prin intermediul educației formale, cât și prin cel al educației informale.

2.8 Departe de a reprezenta o chestiune marginală, referitoare doar la modalitatea de a integra anumiți elevi în învățământul general, sau o chestiune care privește doar persoanele cele mai sărace, abordarea educației în spiritul incluziunii constă în a face să evolueze sistemele educative și celelalte structuri de învățare, pentru a le adapta la diversitatea elevilor, transformându-le într-un instrument puternic de luptă împotriva sărăciei. Aceasta trebuie să le permită atât cadrelor didactice, cât și studenților, să se acomodeze cu diversitatea și să o perceapă ca pe o provocare și o posibilitate de îmbogățire pentru mediul legat de învățare, și nu ca pe o problemă.

2.9 Apariția șomajului masiv dă naștere la situații inedite de sărăcie. În prezent ⁽⁵⁾, criza economică globală nu este decât o confirmare dureroasă a acestei situații. Sărăcia actuală nu se caracterizează doar prin venituri insuficiente; ea se poate manifesta prin accesul limitat sau inexistent la servicii de sănătate sau la educație, printr-un mediu periculos, prin discriminări sau prejudecăți sau prin excluziunea socială. Dacă nu este de calitate, un loc de muncă nu mai constituie în sine o protecție suficientă împotriva sărăciei, iar sărăcia extremă este mai răspândită în rândul femeilor decât în rândul bărbaților: în Uniunea Europeană, în 17 dintre statele membre, riscul de a se confrunta cu o situație de sărăcie extremă este mult mai ridicat în cazul femeilor. Familiile monoparentale ale căror cap de familie este o femeie sunt supuse unui risc mai mare de a se confrunta cu sărăcia. Într-o lume în care 60 % din populație trăiește cu doar 6 % din veniturile mondiale, în care 50 % din populație trăiește cu doar 2 dolari pe zi, și în care peste un miliard de persoane au venituri de mai puțin de un dolar pe zi, Europa nu se poate transforma într-o fortăreață, ignorând contextul în care trăiește.

2.10 Fenomenul tot mai puternic al sărăciei urbane, exodul populației rurale către zonele industriale și migrația în masă reprezintă o provocare pentru politicile sociale ale regiunii. Conform datelor EUROSTAT 2009, 16 % din populația europeană trăiește sub pragul de sărăcie, iar unul din zece europeni trăiește într-o gospodărie în care niciun membru al familiei nu muncește. În diverse state membre, copiii sunt mai expuși sărăciei decât restul populației: se estimează că 19 %

(adică 19 milioane de copii) se confruntă cu acest risc. Este esențial să se contribuie la întreruperea cercului vicios care aduce atâtea persoane în situație de sărăcie, prin crearea unui mediu educativ stabil și sigur, capabil să le garanteze tuturor elevilor exercitarea deplină a drepturilor lor, dezvoltarea capacităților lor și noi posibilități în viitor.

3. Observații generale

3.1 Combaterea sărăciei constituie un element fundamental al politicilor de incluziune și de ocupare a forței de muncă atât ale UE, cât și ale statelor membre. Considerată odinioară ca o politică de asistență, lupta împotriva sărăciei s-a transformat în lupta împotriva excluziunii. Nu mai este vorba doar despre protejarea societății împotriva consecințelor înspăimântătoare ale sărăciei, ci și despre garantarea drepturilor omului în cazul persoanelor afectate de sărăcie. În 2007, atunci când au hotărât ca obiectivul anului 2010 să fie „lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale”, Parlamentul și Consiliul European au afirmat că „în prezent, în UE există 78 de milioane de persoane expuse riscului sărăciei, iar această cifră este în permanentă creștere. Dat fiind că această situație este în flagrantă contradicție cu principiile valori comune ale Uniunii, se impun măsuri care să implice, în același timp, UE și statele sale membre.”

3.2 Pe de altă parte, în anul 2000, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite au adoptat Obiectivele de dezvoltare ale mileniului (ODM), care urmăresc reducerea la jumătate a sărăciei extreme. Aceste obiective, în număr de opt, vor trebui realizate înainte de 2015. Cu toate acestea, în cadrul economic actual, se recunoaște faptul că ar fi foarte greu ca toate obiectivele să fie realizate în termenele prevăzute. Într-adevăr, UE a hotărât să dedice anul 2010 luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale, cu intenția de a-și intensifica eforturile în direcția realizării acestor obiective.

3.3 CESE și-a afirmat în mod repetat punctul de vedere în ceea ce privește societatea cunoașterii, pe care o consideră ca reprezentând unul dintre instrumentele esențiale pentru realizarea integrării depline a tuturor cetățenilor, și nu numai a unei elite, și unul dintre mijloacele prin care se pot îndeplini obiectivele stabilite în timpul Summitului de la Lisabona.

3.4 Recent, CESE a considerat ⁽⁶⁾ că persoanele cu un nivel redus de educație sunt cele mai expuse riscului de excluziune și că dreptul la educație trebuie să le ofere oportunități de a-și îmbunătăți calitatea vieții și de a avea acces la piața forței de muncă. De asemenea, trebuie să se ia în considerare faptul că schimbările economice, sociale și tehnologice impun adaptarea conținutului formării, mai ales dacă se dorește să se răspundă necesităților pieței forței de muncă. În acest sens, CESE propune să se introducă schimbări atât la nivelul studiilor școlare, cât și la cel al studiilor universitare, astfel încât ele să poată fi completate, în caz de abandon, cu programe de formare profesională care să înlesnească integrarea pe piața forței de muncă ⁽⁷⁾, pentru a preveni și repara daunele provocate de excluziunea socială.

⁽⁵⁾ Date-cheie privind educația în Europa („Key Data on Education in Europe”), (Raportul 2009 al Comisiei Europene privind educația în Europa), http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/105EN.pdf

⁽⁶⁾ JO C 128, 18.5.2010, p. 10.

⁽⁷⁾ JO C 256 din 27.10.2007, p. 93

3.5 În aceeași perspectivă, CESE ⁽⁸⁾ a adoptat un aviz în care saluta Comunicarea Comisiei intitulată „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”. Printre concluziile sale, trebuie subliniată solicitarea de „sporire a competențelor la toate nivelurile”, care „constituie condiția fundamentală a revitalizării economice pe termen scurt, iar pe termen lung, o condiție fundamentală a dezvoltării, a îmbunătățirii productivității, a competitivității, a ocupării forței de muncă, a garantării egalității de șanse, precum și a coeziunii sociale.”

3.6 În orice caz, rămâne o întrebare esențială: aceea de a stabili ce acoperă conceptul de la care pornim, și anume educația în spiritul incluziunii, având în vedere că acesta nu reprezintă numai o strategie, ci și un proces care obligă la revizuirea nu numai a politicilor educative, ci și a politicilor în materie de ocupare a forței de muncă, de furnizare de servicii publice de calitate și de acordare a atenției necesare diversității persoanelor care trebuie educate, printre care se numără atât bărbați, cât și femei, copii, tineri și adulți, imigranți, persoane aflate în șomaj, persoane cu handicap sau care suferă de HIV/SIDA etc.. În fond, educația în spiritul incluziunii are ca obiectiv final eliminarea excluziunii sub toate formele sale, indiferent dacă este vorba despre consecința unor atitudini negative sau despre lipsa de punere în valoare a diversității. Educația în spiritul incluziunii se poate dezvolta în contexte multiple, formale și informale, în cadrul familiei și în cadrul comunității, astfel încât greutatea educației să nu cadă doar în sarcina școlii.

3.7 Educația informală se bazează adeseori pe forme și metode pedagogice participative și care nu impun o ierarhie, și este strâns legată de organizațiile societății civile, care o pun în practică. Prin natura sa și abordarea de jos în sus, educația informală a servit drept instrument eficient de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale. Prin urmare, CESE subliniază faptul că educația informală poate avea, de asemenea, un rol considerabil în implementarea strategiei UE 2020.

3.8 Șansele de succes ale învățării de-a lungul vieții cresc odată cu completarea și sprijinirea educației formale de către educația non-formală. Această relație poate juca un rol important, de pildă în sporirea atractivității învățării pentru tineri, în vederea combaterii abandonului școlar prin introducerea de metode noi, prin facilitarea tranzițiilor între educația formală și cea non-formală, precum și prin recunoașterea capacităților dobândite ⁽⁹⁾.

3.9 OCDE a acordat o atenție specială educației informale, realizând diverse anchete și proiecte ⁽¹⁰⁾. Nu există încă acorduri generale cu privire la măsura sau modul în care trebuie recunoscute cunoștințele dobândite prin intermediul „educației neoficiale” și cu atât mai puțin prin intermediul „educației informale”. Printre altele, aceasta implică recunoașterea capacității de a preda a unor alte părți interesate, cum ar fi organizațiile societății civile, în afara sistemului educativ oficial, și

stabilirea unor standarde de evaluare a competențelor dobândite pe această cale neoficială. Recunoașterea competențelor și a calificărilor astfel dobândite depinde de strategiile de învățare de-a lungul vieții dezvoltate de diferitele state membre. În unele dintre acestea, se află în faza de studiu proceduri pentru recunoașterea legală a acestor competențe și calificări prin intermediul actualelor cadre naționale de calificare, pentru ca ele să permită accesul la piața forței de muncă. CESE consideră util ca UE să analizeze această temă la nivelul statelor membre și recomandă schimbul de experiențe fructuoase și de exemple pozitive între statele membre.

3.10 Un risc considerabil care trebuie evitat este acela ca strategiile educative în spiritul incluziunii să fie create anume doar pentru săraci, imigranți și cei care au abandonat sistemul școlar dintr-un motiv sau altul. Acest lucru i-ar izola pe participanți, în loc să îi integreze. O posibilă alternativă constă în a lăsa, în cadrul acestor sisteme, ușa deschisă altor grupuri care ar putea avea nevoie de ele ⁽¹¹⁾. Pe de altă parte, educația neoficială nu o înlocuiește pe cea formală, ci, recunoscând valoarea cunoștințelor dobândite pe această cale, o completează, în măsura în care beneficiarilor acestor măsuri li se acordă posibilitatea de a reintegra parcursul educativ formal, dacă doresc și au nevoie de acest lucru.

3.11 CESE consideră esențial ca toate persoanele excluse să aibă acces la o educație preponderent publică ⁽¹²⁾, de calitate, care să le deschidă calea către piața forței de muncă și să le permită să ocupe locuri de muncă decente și bine remunerate. La fel de important este ca această educație să transmită valorile fundamentale ale cetățeniei, ale egalității efective între bărbați și femei și ale participării democratice active. CESE susține o educație care contribuie la împlinirea personală și socială și care nu e privită ca o simplă transmitere de calificări și competențe (concepție utilitară a educației), o educație care formează ființe umane deschise, dotate cu spirit critic și capabile să participe activ la niște societăți din ce în ce mai echitabile din punct de vedere social și mai mature din punct de vedere politic.

3.12 CESE consideră că promovarea incluziunii în educație înseamnă dezvoltarea capacității de analiză critică și contribuie la îmbunătățirea cadrelor educative și sociale ale persoanelor care studiază, pentru a face față noilor cereri ale pieței forței de muncă și ale societății. În fond, a lega educația de incluziunea socială înseamnă a o corela cu obiectivele de dezvoltare a societății și a teritoriilor în care aceasta se efectuează, astfel încât să servească drept instrument pentru eradicarea progresivă a sărăciei.

3.13 Pe scurt, motivele pentru care trebuie să se opteze pentru educație în spiritul incluziunii sunt următoarele:

— educative: necesitatea ca sistemul educativ să fie la îndemâna tuturor („obiectivul educației pentru toți în 2015”) presupune ca acest sistem să fie deschis către diversitatea universului pe care trebuie să îl educe;

⁽⁸⁾ JO C 128, 18.5.2010, p. 74.

⁽⁹⁾ JO C 151 din 17.6.2008, p. 45 și JO C 318 din 23.12.2009, p. 113.

⁽¹⁰⁾ Spre exemplu, „Recognition of non-formal and informal learning in OECD countries: A very good idea in jeopardy?” („Recunoașterea învățării neoficiale și informale în țările OCDE: o idee foarte bună aflată în pericol?”), Lifelong Learning in Europe, Patrick Werquin, Paris, 2008.

⁽¹¹⁾ [OCDE, *Beyond Rhetoric: Adult learning policies and practices*. („Dincolo de retorică: politici și practici în materie de formare a adulților”), Paris, 2003 și *Promoting Adult learning* („Promovarea formării adulților”), Paris, 2005].

⁽¹²⁾ A se vedea „Orientările UNESCO privind politicile de incluziune în domeniul educației”, Paris, 2009.

- sociale: educația poate și trebuie să contribuie la schimbarea mentalităților, sprijinind construirea unor societăți fără discriminare sau prejudecăți, în care toți cetățenii își pot exercita drepturile fundamentale;
- economice: educația în spiritul incluziunii va contribui la creșterea competitivității reale a societăților în contextul noilor provocări economice, o competitivitate bazată pe know-how și nu pe concurența neloyală. Incluziunea și calitatea se consolidează una pe alta.

4. Obiective specifice

4.1 Anul european de luptă împotriva sărăciei are patru obiective specifice:

- **recunoașterea:** este vorba despre recunoașterea dreptului persoanelor aflate în situații de sărăcie și excluziune socială de a trăi decent și de a participa activ la societate;
- **implicarea:** acest An european urmărește, de asemenea, să sporească implicarea opiniei publice în politicile și acțiunile de incluziune socială, subliniind responsabilitatea tuturor în combaterea sărăciei și a marginalizării;
- **coeziunea:** Anul european urmărește promovarea unei societăți bazate pe principiul coeziunii, sensibilizând publicul cu privire la avantajele pe care le reprezintă, pentru toți, o societate fără sărăcie și în care nimeni nu este condamnat la marginalizare;
- **angajamentul:** în sfârșit, acest an va avea ca obiectiv reiterarea angajamentului politic ferm al UE în ceea ce privește combaterea sărăciei și a excluziunii sociale și promovarea acestui obiectiv la toate nivelurile de guvernare.

4.2 Temele prioritare ale Anului european vor fi următoarele:

- a) sărăcia în rândul copiilor și transmiterea sărăciei de la o generație la alta;

- b) o piață a forței de muncă ce favorizează incluziunea;
- c) lipsa de acces la educație și la formare;
- d) dimensiunea de gen a sărăciei;
- e) accesul la serviciile de bază;
- f) eliminarea discriminării și promovarea integrării imigranților și a incluziunii sociale și profesionale a minorităților etnice;
- g) evaluarea necesităților persoanelor cu handicap și ale celorlalte grupuri vulnerabile.

4.3 Prin urmare, în Europa, anul 2010 oferă o ocazie unică de a sensibiliza și mobiliza un public foarte amplu și divers cu privire la tema luptei împotriva sărăciei și la rolul pe care îl poate juca educația, pentru a se înregistra progrese pe calea eradicării sărăciei. Un astfel de obiectiv ambițios nu se poate realiza decât dacă obiectivul transmis este puternic și clar, și nu multiplu și difuz. De aceea, CESE propune ca activitățile să se articuleze în jurul unei axe centrale: „Educația în spiritul incluziunii: un instrument puternic de luptă împotriva sărăciei. Pentru o Europă fără excluziune socială”.

4.4 În primul semestru al anului 2010, Președinția Uniunii Europene i-a revenit guvernului spaniol. În ultimii ani, Spania a demonstrat un interes special pentru tematica luptei împotriva sărăciei, a eliminării excluziunii sociale și a educației în spiritul incluziunii. Președinția sa deschide Anul european consacrat acestui subiect. Deschiderea a avut loc la Madrid, la 21 ianuarie 2010, iar la sfârșitul lunii iunie va avea loc Consiliul European ordinar, cu ocazia căruia Spania va transmite Belgiei Președinția prin rotație. Interesul Spaniei pentru tema „Educația pentru toți” și angajamentul său în acest sens par a constitui o excelentă ocazie de a dezvolta o serie de activități care vizează ca acest an să lase o amprentă vizibilă, sub forma unor decizii politice care să ne apropie de obiectivul urmărit, și anume eradicarea sărăciei și a excluziunii sociale.

Bruxelles, 28 aprilie 2010

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

ANEXĂ

la Avizul Comitetului Economic și Social European

Următoarele amendamente au fost respinse în cursul dezbaterilor, dar au primit cel puțin un sfert din voturile exprimate:

Punctul 1.5

„În mai multe țări, «educația non-formală» este un tip de educație care a fost practică de angajatori, sindicate și societatea civilă în general, pe scară largă și de-a lungul a multor generații. Prin intermediul formelor sale pedagogice și metodelor de lucru participative, ea s-a dovedit un instrument foarte eficient de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale. Prin urmare, CESE subliniază faptul că educația «non-formală» poate juca un rol foarte important în implementarea strategiei Europa 2020 pentru o creștere incluzivă, venind în completarea educației formale.”

Rezultatul votului

Pentru: 44

Împotrivă: 61

Abțineri: 14

Punctul 3.7

„În diferite țări, «educația non-formală» este recunoscută drept un tip de educație care urmărește o mai bună includere a cetățenilor în societate și în viața profesională. Ea a fost practică pe scară largă de angajatori, sindicate și societatea civilă, de-a lungul mai multor generații. Educația informală se bazează adeseori pe forme și metode pedagogice participative și care nu impun o ierarhie, și este strâns legată de organizațiile societății civile, care o pun în practică. Prin natura sa și abordarea de jos în sus, educația informală a servit drept instrument eficient de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale. Prin urmare, CESE subliniază faptul că educația informală poate avea, de asemenea, un rol considerabil în implementarea strategiei UE 2020.”

Rezultatul votului

Pentru: 37

Împotrivă: 73

Abțineri: 10
